

בלבד. מפני שתקרת שיש אטומה כמעט לגמרי, ואין צורך באמה עובי למעזיבה.

ומקשינן: **והא** והרי **איכא האיך משהו!** יש את אותו משהו שבעובי השיש והמעזיבה, ואם כן גובה המקוה הוא יותר מ-23 אמות! ולמה אמר אביי שעין עיטם היה גבוה 23 אמות בלבד?

ומתריצין: **כיון דלא הואי אמתא**, כיון שאותו משהו לא היה בעובי אמה — **לא חשיב לה אביי**. לא החשיב אותו ולא מנאו.

שנינו במשנה: [בשעה שירד הכהן הגדול לטבול] **פרסו סדין של בוץ** בינו לבין העם.

והוינן בה: **מאי שנא** במה שונה סדין של בוץ שבחרו להשתמש בו, ולא השתמשו בסדינים העשויים מבד אחר?

ומשנינן: **כדאמר רב כהנא** להלן בהסבר המשנה הבאה,⁽²⁾ שעשו את הסדין דוקא מבוץ, **כדי שיכיר** [שהסדין יהיה לו להיכר]

וגובה שער המים עשרים אמה, נמצא ששניהם יחד גבוהים עשרים ושלוש אמות.⁽¹⁴⁾ ומכאן שעין עיטם היה גבוה מקרקע העזרה 23 אמות [וקצת יותר, כדי שיהיה מורד מעין עיטם למקוה שבשער המים, והמים נשפכין ממנו למקוה, ר"ח].

ב-א ומקשינן: **והא איכא** — והרי יש אמה בעובי התקרה שמעל חלל השער שהיה 20 אמה, ויש גם אמה נוספת בעובי המעזיבה [טיט וחול מגובלים יחד] כדי שלא יחלחלו המים שבמקוה אל חלל השער.

ואם כן, בהכרח שעין עיטם היה גבוה 25 אמות! ולמה אמר אביי שהיה גובהו 23 אמות בלבד?

ומתריצין: **שערים דבית המקדש, כיון דשישא נינהו**, כיון שהיו עשויים מאבני שיש שהם חזקים, **במשהו עברי** לחו בעובי כל שהוא עשאוים.⁽¹⁾

וגם המעזיבה שמעליהם היתה בעובי משהו

הגדול להתכופף ולא יכנסו המים יפה בקמטיו.

1. התוספות פירשו "במשהו עבדי ליה" — את המעזיבה עשו בעובי משהו [כיון שהשיש מצד עצמו אטום כמעט לגמרי], וכיון שהמעזיבה היתה דקה, גם את תקרת השיש עשו דקה מאוד.

2. רב כהנא דיבר על המשנה הבאה ששם נאמר שלפני טבילה שניה שטבל כהן גדול לפני שלבש בגדי לבן, פרסו סדין בוץ בינו ובין העם. ולהלן הערה 5 מבואר למה רב כהנא לא דיבר על משנתנו.

14. הקשו התוספות: מנין שהמקוה של הכהן הגדול היתה אמה על אמה ברום שלש? הרי אפשר גם לעשותה אמה על שלש ברום אמה. ויטבול בשכיבה. או בגובה שתי אמות ויטבול בשיבה!

ותירצו התוספות שמשום חולשת כהן גדול ביום הכיפורים מסתמא רצו להקל עליו ועשו לו מקוה שיוכל לטבול בו בעמידה. כי כך קל יותר לטבול. [כוונתם, שאם לא היה אפשרות לעשות שם מקוה בגובה שלש, היו עושים את המקוה במקום נמוך יותר].

והריטב"א כתב בשם התוספות. שאם יעשו מקוה פחות מגובה שלש אמות יצטרך הכהן

שעבודת היום בבגדי בוץ. (3)

מתניתין:

שנינו בסוף המשנה הקודמת שכאשר הגיע זמן שחיטת התמיד, פרסו סדין של בוץ בין הכהן הגדול ובין העם, כדי שירד לטבול.

והמשנה כאן ממשיכה לתאר את סדר העבודה:

א. פשט הכהן הגדול את בגדי החול שעליו, וירד למקוה, וטבל.

שביום הכיפורים העבודות הנעשות בפנים נעשות בבגדי בוץ, ואילו בשאר ימות השנה הכהן הגדול היה עובד בשמונה בגדים, ויש מהם בגדי זהב, כגון הציץ והחושן, והאפוד, ופעמוני המעיל. (4)

כא נמי גם כאן במשנתנו, הטעם שבחרו להשתמש בסדין בוץ, הוא כדי שיכיר שעבודת היום בבגדי בוץ. (5)

הקדש [קדש הקדשים] "בזאת יבא אהרן אל הקדש" ... כתונת בד קדש [פשתן לבן] ילבש". ונראה שלבישת בגדי הלבן שהוזכרו לבסוף הם משום שבא אל הקודש.

ואף על פי שהיו עבודות שעשה הכהן הגדול בבגדי לבן בחוץ, מכל מקום כל קרבן שעבד בו בבגדי לבן, מקצת עבודתו היתה בפנים. [הזאת דם מהפר ומהשעיר. והקטרת הקטורת]. ושעיר המשתלח אף על פי שלא היתה בו עבודה בפנים. צריך לומר ששני השעירים עבודה אחת הן. [ועיין לעיל לא א סוף הערה 9].

4. ביום הכיפורים לבש הכהן הגדול במקצת העבודות ארבעה בגדים בלבד: כתונת, אבנט, מצנפת, ומכנסיים. וכולם מפשתן לבן [בוץ]. ויקרא טז ד.

5. הקשו הראשונים: מדוע רב כהנא לא אמר את דבריו בהסבר המשנה שלנו. והמתין מלומר את דבריו עד המשנה הבאה?

ותירצו תוספות: שבמשנה הבאה מדובר בטבילה שניה אחרי שפשט את בגדי הזהב, לפני שלובש בגדי לבן. ובזה הייתי אומר שאין לחשוש שמא ישכח וילבש בגדי זהב, שהרי עכשיו פשטם. ולכן העדיף רב כהנא לומר את

3. הרמב"ם בתחילת פרק ב מהלכות יום הכיפורים כתב "עבודה המיוחדת ליום זה בבגדי לבן". ולפי זה לשון הגמרא כאן מיושב היטב. שאף על פי שהיו עבודות שנעשו בבגדי זהב, מכל מקום "עבודת היום", שהיא העבודה המיוחדת שביום הכיפורים נעשתה בבגדי לבן. אך צריך ביאור מהו גדר עבודה המיוחדת ביום. שהרי אילו [של הכהן הגדול] ואיל העם ומוספי יום כיפור היו נעשים בבגדי זהב. [ואין לומר שעבודת היום היינו העבודות הבאים לכפרת היום. שהרי הוצאת כף ומחתה גם היא נעשתה בבגדי לבן].

ונראה שעבודות המיוחדות ליום, היינו עבודות שמקצתן נעשו בקדש הקדשים [שהרי בכל השנה אין הכהן הגדול נכנס לקודש הקדשים]. כן נראה להוכיח מהגמרא בראש השנה כו א — "אמר רב חסדא מפני מה אין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה? לפי שאין קטיגור נעשה סניגור" [זהב נחשב קטיגור, כי העגל שחטאו בו ישראל היה זהב]. ויותר מבואר בלשון רש"י על התורה [ויקרא טז ד] שהביא גמרא זו. וכן נראה מלשון רש"י לב א ד"ה כתונת בד.

וכן נראה מסדר הפסוקים בפרשת אחרי: "דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל

עלה מן המקוה, ונסתפג, התעטף במגבת כדי לספוג את המים שעליו. (6)

הביאו לו בגדי זהב, שמונת הבגדים שכהן גדול עובד בהם כל השנה, ויש מהם העשויים זהב [הציץ, חושן, אפוד, ופעמוני המעיל], ולבש אותם כדי להקריב את קרבן התמיד, שהיה קרב בבגדי זהב.

ודרשו חז"ל מן הכתוב בסדר עבודת יום הכיפורים, שבכל פעם שהיה הכהן הגדול מחליף את בגדיו ביום הכיפורים, היה צריך קידוש [רחיצת ידים ורגלים מן הכיור] על הפשיטה, וקידוש על הלבשה.

ועל כן, אחרי שהכהן הגדול לבש את בגדי הזהב קידש ידיו ורגליו מן הכיור. (7)

ב. הביאו לו את קרבן התמיד.

קראו שחטו, ולא היה שוחט אלא את רוב שני הסימנים [קנה וושט] שבצואר הבהמה, מפני שהיה צריך למהר ולקבל את הדם, שהרי כל עבודות יום הכיפורים אינן נעשות אלא על ידי כהן גדול. (8)

ומירק גמר כהן אחר את השחיטה, על ידו בשבילו. (9)

קבל הכהן הגדול את הדם של קרבן התמיד מצואר הבהמה לתוך כלי, וזרקו על המזבח.

ולפני שהמשיך הכהן הגדול בעבודת התמיד [הקטרת איברי], הוא עבר לעסוק בהקטרת הקטורת והטבת הנרות:

ג. נכנס להיכל על מנת לעשות את העבודות דלהלן:

דבריו שם. ועיין עוד תירוצים נוספים בתוספות. ובתוספות ישנים, תוס' הרא"ש, וריטב"א.

6. כדי שלא ילכלך את הבגדים. תפארת ישראל. ובמשנה למלך פרק ב מעבודת יום הכיפורים הלכה ב העיר, שכל מקום שמוזכרת טבילת כהן גדול הוזכר גם סיפוג. וכתב שמלשון הרמב"ם נראה שיש חיוב על הכהן הגדול להתנגב. וטעם הדבר, משום שיש לחשוש שמא ברחיצה נדבקה נימה או עפרורית על בשרו. והרי היא חוצצת בין בשרו לבגדיו ועבודתו פסולה. ואולי המים עצמם חוצצים בין בשרו לבגדים.

7. כן פירש רש"י, אבל התוי"ט העיר שבמשנה לקמן מג ב מבואר שביום הכיפורים כהן גדול מקדש ידיו מקיתון של זהב וכן פירש הרא"ש. וכן כתב בתפארת ישראל. ובשיח יצחק כתב שבעבודה ראשונה קידש מן הכיור, ונחלקו בזה אמוראים בירושלמי וכן הביא הרש"ש עיין שם.

8. כתבו תוספות לקמן לב ב ד"ה אם בתירוקן אחד ותו"י שם ד"ה דכל: מדאורייתא אין חובה בכהן גדול אלא בעבודות היום ממש, אבל תמידין ועבודות של כל יום כשרות בכהן הדיוט, אלא שמצוה בכהן גדול והביא הכסף משנה [עבודת יום הכיפורים א ב], שכן כתב הריטב"א בשם הרמב"ם [וכתב הרש"ש יומא יב א, רש"י ד"ה פשיטא בתוך הדברים: שמשמע מדבריו של הריטב"א שמדאורייתא אפילו לכתחילה כשר בכהן הדיוט. והאריך להוכיח כשיטה זו].

והוסיף הכסף משנה שם, שהר"ש כתב שאפילו תרומת הדשן שהיתה עבודת לילה אינה כשרה אלא בכהן גדול. עיין שם [והרמב"ן במלחמות מאריך מאוד במקורות הדין שעבודת יום הכיפורים בכהן גדול].

9. כן פירש רש"י בפירושו הראשון. ובפירושו שני פירש, על ידו היינו אחריו וסמוך לו, והרבה

להקטיר קטורת של שחר, שהיו מקטירים על מזבח הזהב בכל יום [שמות ל ז].

ולחיטיב להכין את הנרות שבמנורה שיהיו טובים להדלקה. (10)

ד. והמשיך בעבודה, להקריב את הראש ואת האברים של עולת התמיד.

ואת מנחת החביתין שהיה מקריב כהן גדול בכל יום [עשירית האיפה סולת, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב. ויקרא ו יג].

ואת היין, שהיו מנסכים עם התמיד בכל יום [רביעית ההין לכבש האחד. במדבר כז ז]. (11)

ה. ועתה המשנה חוזרת ומבארת שאין כל

העבודות שבעולת התמיד נעשות כולן בזו אחר זו [גם בשאר ימות השנה]:

קטורת של שחר היתה קריבה בין זריקת דם התמיד, להקטרת האברים שלו. (12)

וקטורת של בין הערבים [שהקטירו על מזבח הזהב בכל יום בין הערבים. שמות ל ח] היתה קריבה בין הקטרת האברים של התמיד של בין הערביים לבין הקטרת הנסכים הבאים עם התמיד.

ו. כאן המשנה סיימה לבאר את סדר הקרכת תמיד של שחר. וחוזרת שוב לדיני טבילת הכהן הגדול: (13)

אם היה כהן גדול זקן או איסטנים מפונק ביותר, ואינו סובל את קרירות המים

לשונות כאלו יש בספר עזרא: על ידו החזיק פלוני את החומה [נחמיה ג].

10. לעיל [יד ב] מבואר בגמרא שמדובר כאן בהטבת שתי הנרות האחרונים שבמנורה. אבל את חמשת הנרות הראשונים כבר הטיבו קודם לכן. והטבתם נעשתה שלא על ידי הכהן הגדול עצמו.

ומהי הטבת הנרות?

יש אומרים, שזהו ניקוי הבזיכין של השמן מן האפר והפתילות הישנות [רש"י מנחות פח ב]. ויש אומרים, שבכלל ההטבה גם הכנסת שמן ופתילות חדשות לבזיכין. אבל אין מצוה להדליק בבוקר את הנרות שכבו אלא בין הערביים. [שו"ת הרשב"א חלק א סימן שט, עט. ועוד]. ויש אומרים, שהטבת הנרות היינו הדלקתן. שהיו מדליקים את הנרות בין הערביים. וחוזרים ומדליקים בשחרית [רמב"ם פרק ג מתמידין ומוספין הלכה יב ועיין לחם משנה שם].

11. המשנה לא הזכירה כאן את הקטרת מנחת התמיד. וכתבו תוספות ישנים [לקמן לב ב ד"ה ואת החביתים], שהיא בכלל החביתים [ששתיהן מנחות הן]. ועיין מלאכת שלמה, ובשיח יצחק כתב ש"נסכים" האמור במשנה כולל גם מנחת התמיד. והעתיקו רבי עקיבא איגר במשניות וכן נראה מדברי הרמב"ם מעשה הקרבנות ב א. [ועיין במפרשי הרמב"ם]. ורש"י לד א ד"ה בין אברים ועיין רש"ש.

12. הגמרא להלן מקשה הרי הטבת הנרות היתה בין זריקת דם התמיד להקטרת אבריו.

13. מדברי תוספות רע"א נראה שהבין שהמשנה כאן מדברת על הטבילה השניה, וזו הקדמה למשנה הבאה שמדברת בטבילה שניה. אבל הרש"ש מפרש שהמשנה כאן מדברת על הטבילה הראשונה. ודבריהם מבוארים להלן

וכך עשה: קידש לפני פשיטת בגדי הזהב, ואחר כך הפשיטם, וטבל ולבש את בגדי הלבן, וקידש את ידיו שנית בשעה שהיה לבוש בבגדי הלבן.

נמצא, שלדעת חכמים קידוש אחד הוא משום פשיטת בגדים, וקידוש שני משום לבישת הבגדים החדשים.

דעת רבי מאיר:

תחילה, פשט את בגדי הזהב, ורק אחר כך – קידש ידיו ורגליו, וטבל. ואחרי שלבש את בגדי הלבן, קידש את ידיו ואת רגליו שנית.

מפני שלדעת רבי מאיר שני הקידושים היו משום לבישת הבגדים החדשים – קידוש

בטבילתו [מאירי],⁽¹⁴⁾ מחמין לו מים חמין בערב יום הכיפורים, ומטילין אותם לתוך המקוה הצונן ביום הכיפורים עצמו, כדי שתפיג שתסור צינתן של המים.⁽¹⁵⁾

גמרא:

במשנה הבאה [לקמן לד ב] נחלקו רבי מאיר וחכמים בקידוש הידים ורגלים שעשה הכהן הגדול סמוך לטבילה השניה, כשהחליף את בגדי הזהב בבגדי לבן, כיצד עשה:

דעת חכמים:

תמיד היה הקידוש בשעה שהיה הכהן הגדול לבוש בגדי קודש.

[ודבריו לא יתכנו לפירוש רש"י בסוגיא להלן לד ב. שאפילו בכל ימות השנה אין איסור בזה]. אבל הרש"ש מפרש שכוונת המשנה "מטילין חמין" היינו מים חמין כפשטות הלשון. ואין בזה איסור שבות כלל. ומותר אפילו בטבילה ראשונה [ובאמת משנתנו במדברת על טבילה ראשונה].

ועיין ברמב"ם [פרק ב ה"ד] ובמאירי שכתבו שהיו מחממים מים חמים או מטילי ברזל חמין. ומלשון המאירי [סוף ד"ה היה כ"ג] משמע שגם במים חמים שייך איסור שבות. [ועיין בשלחן ערוך שכו, ד, ובמשנ"ב שם שמים שהופשרו בשבת דינם כהוחמו בשבת שאסור לרחוץ בהם פניו ידיו ורגליו. ואפשר שלכן אסור גם להפיג צינת המקוה ולהפשירה בשביל לרחוץ]. ועיין שיח יצחק לד א ד"ה תניא.

ב. ומלשון המשנה דייק בתפארת ישראל שדוקא אם הכהן הגדול זקן או אסטניס מותר לחמם לו את המקוה. אבל לבריא לא התירו

בהערה 15. [ולדברי הרש"ש צריך ביאור מדוע לא נאמר דין זה לעיל במשנה הקודמת כשהכהן הגדול טבל].

14. הרמב"ם בפירוש המשניות פירש שאסטניס היינו מצונן. [ועיין תוי"ט ברכות פרק ב משנה ו].

15. א. הגמרא מביאה ברייתא בשם רבי יהודה שהיו מחממין עששיות של ברזל, ומטילין אותם ביום הכיפורים לתוך המים הצוננים שבמקוה, ואף על פי שהמים מצרפין את הברזל, התירו. ומדברי תוספות רבי עקיבא איגר נראה שהבין שזו כוונת משנתנו – מחממין לו "חמין" – היינו מטילי ברזל חמין. וכתב [בשם הפר"ח] שמשנתנו מדברת בטבילה השניה. ומטבילה זו ואילך התירו בזה. אבל בטבילה ראשונה שנעשית בחול לא התירו להטיל חמין לצונן.

אחד לפני לבישתם, וקידוש שני אחרי לבישתם. (16)

ומוכח שמשנתנו היא כרבנן [ושלא כרבי מאיר].

המימרא דלהלן אמרוה רבנן תלמידי רב פפא קמיה דרב פפא:

אמר לחו רב פפא לתלמידיו, יש ליישב את דברי משנתנו גם לדעת רבי מאיר:

הא, משנתנו, שלא שנינו בה בטבילה הראשונה אלא קידוש אחד [אחרי לבישת בגדי הזהב], מובנת היטב לדעת חכמים.

בין לרבנן ובין לרבי מאיר – חד, קידוש אחד נעשה אפשיטה דבגדי קודש, ורק חד קידוש אחד, נעשה אלבישה של בגדי הקודש החדשים.

שלדבריהם – קידוש אחד היה משום הפשיטה. וקידוש שני משום הלבישה. ובטבילה ראשונה, הרי פשט בגדי חול [שלבש בלילה] שאינם טעונים קידוש, ולכן לא היה מקדש ידיו ורגליו אלא פעם אחת בלבד, בלבישת בגדי הזהב.

ולכן, כאן במשנתנו בטבילה הראשונה, שהפשיטה היתה מבגדי חול [שלבש בלילה], לדברי הכל לא הוצרך לקדש אלא קידוש אחד.

והיא דלא כרבי מאיר.

אלא, שאם כן קשה: מדוע נחלק רבי מאיר על חכמים ואמר שהקידוש הראשון היה אחרי הפשיטה? (17)

דאי משנתנו כרבי מאיר היא, יש להקשות קושיא:

ענה על זה רב פפא: והכא בענין טבילה שניה, בהא קא מיפלגי:

כיון דאמר רבי מאיר שאת תרי קידושי, את שני הקידושים – אלבישה עביד לחו, סמוך ללבישה עושה אותם, קידוש אחד לפני הלבישה וקידוש אחד אחריה.

נאמר [ויקרא טז פסוקים כג כד], בענין עבודת יום הכיפורים:

אם כן, הכא נמי, גם כאן בטבילה הראשונה ליעביד תרי קידושי אלבישה! יעשה שני קידושים על לבישת בגדי הזהב! ולמה שנינו במשנה שבטבילה ראשונה עושב קידוש אחד בלבד?

א. "ופשט את בגדי הבד אשר לבש".

ב. "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש".

ג. "ולבש את בגדיו".

קידוש ראשון היה בשעה שכבר אינו לבוש, ואילו קידוש שני בשעה שהוא לבוש? [ולקמן הגמרא מבארת את דברי רבי מאיר באופן אחר]. ועיין בתוספות ישנים שפירשו מהו מקור דברי רבי מאיר וחכמים לפי הבנת הגמרא כאן.

איסור שבות, ואפילו לתת מים חמים לצונן יש איסור שבות. ע"ש [ויש ליישב כעין דבריו, על פי מה שהבאנו לעיל בשם השו"ע והמשנ"ב].

16. כך הבינה הגמרא כאן בדעת רבי מאיר. מפני שאם נאמר שרבי מאיר מודה שהקידוש הראשון הוא משום פשיטת הבגדים הישנים, קשה, מדוע

17. ראה הערה הקודמת.

ורחיצה האמורה כאן פירשו חכמים שקידוש ידים ורגלים היא.

וכיון שרחיצה ["ורחץ"] מוזכרת בתורה בין פשיטה ללבישה, דרשו חכמים את הרחיצה על הפשיטה שלפניה, ועל הלבישה שאחריה, והרי שני קידושים בהחלפת הבגדים.

ומודים חכמים ורבי מאיר שהקידוש השני שהיה מקדש על לבישת הבגדים נעשה אחרי הלבישה. ודרשו זאת לקמן מן הכתוב.

ועוד מודים חכמים ורבי מאיר, שהיות ופשיטה ולבישה נכתבו בתורה סמוכים זה לזה, ולומדים קידוש לשניהם מאותה מילה — "ורחץ", לכן מקישים את הקידוש שבפשיטה לקידוש שבלבישה כדלהלן.

אלא שנחלקו במה הקישן הכתוב זו לזו:

רבי מאיר סבר: מקיש הכתוב פשיטה ללבישה ללמדך דבר זה:

מה לבישה — קודם לובש, ואחר כך מקדש.

אף פשיטה — קודם פושט, ואחר כך מקדש.

ורבנן סברי: מקיש הכתוב פשיטה ללבישה ללמדך דבר זה:

מה לבישה — כשהוא לבוש בבגדי קודש מקדש.

אף פשיטה — כשהוא לבוש מקדש, לפני שפושט.

נמצא שלדברי רב פפא הכל מודים שקידוש הראשון הוא משום פשיטת בגדי הקודש, ולכן סמוך לטבילה ראשונה קידש רק פעם אחת על הלבישה. אבל על הפשיטה לא היה מקדש שהרי הפשיטה היתה בבגדי חול.

אמרו ליה רבנן התלמידים לרב פפא יש לתמוה על דבריך:

ומי מצית אמרת הכי? וכי אתה יכול לומר שרבי מאיר לא מצריך סמוך לטבילה הראשונה אלא קידוש אחד?!

והתניא והרי שנינו בברייתא בענין טבילה ראשונה:

חכמים אומרים: **פרפו פדיון של בויג בינו לבין העם, פשט, וירד וטבל, עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב ולבש, וקידש ידיו ורגליו.** נמצא, שלדעת חכמים היה קידוש אחד בלבד סמוך לטבילה הראשונה.

רבי מאיר אומר: שני קידושים היה הכהן הגדול עושה: פשט וקידש ידיו ורגליו פעם ראשונה. וירד וטבל, עלה ונסתפג, הביאו לו בגדי זהב ולבש, וקידש ידיו ורגליו פעם שניה.

ומפורש בברייתא שלדעת רבי מאיר היו שני קידושים סמוך לטבילה הראשונה. (18) ומכאן הקשו תלמידי רב פפא, על דבריו שרבי מאיר מודה בטבילה הראשונה שהיה בה קידוש אחד בלבד.

אמר לחו ענה להם רב פפא:

אני אמרתי שמדברי המשנה להלן בענין

18. אין לומר שהברייתא מדברת בטבילה שניה, שהרי אם נאמר כן, יקשה מדוע חכמים לא

אלא לרבנן, שבטבילה הראשונה לא היה מקדש אלא פעם אחת [על לבישת בגדי הקודש] בלבד, קשה: הרי תשעה קידושין בלבד הווי! [בארבעת הטבילות, מהטבילה השניה ואילך, היה מקדש פעמיים לכל טבילה, הרי שמונה קידושין. ועוד קידוש אחד לטבילה הראשונה].

אמרי לך רבנן תירוך: קידושא בתרא, הקידוש האחרון, בשעה שהכהן הגדול גומר את כל עבודות היום, כי פשיט, כאשר הוא פושט את בגדי קדש, ולביש [ולובש] בגדי חול, עביד ליה התם עושה שם קידוש נוסף, שהוא הקידוש העשירי.

ואף על פי שלא היה טובל באותה שעה [שהרי לא בא ללבוש בגדי קודש], מכל מקום היה מקדש קידוש אחד לפני פשיטת בגדי הקודש, כיון שלדעת חכמים היה קידוש אחד על כל פשיטה. [כמבואר לעיל].⁽¹⁾

תנו רבנן:

בפרשת עבודת יום הכיפורים, אחרי שאהרן גמר את כל העבודות הנעשות בתוך ההיכל, נאמר [ויקרא טז כג]: "ובא אהרן אל אהל מועד".⁽²⁾

הטבילה השניה אין ללמוד שרבי מאיר חולק על משנתנו.

אבל, אי תניא בפירוש בברייתא, שרבי מאיר חולק, וסובר שסמוך לטבילה הראשונה היו שני קידושין, הרי תניא.

כלומר, כיון שיש ברייתא בפירוש שרבי מאיר חולק על משנתנו, אין לחלוק על דברי הברייתא.

ועכשיו שלמדנו שחכמים ורבי מאיר נחלקו בטבילה ראשונה, אם היו בה שני קידושים או קידוש אחד, דנה הגמרא, לפי זה, בדברי המשנה הקודמת [דף ל א] ששנינו בה: חמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום.

והוינן בה: בשלמא מובן היטב לרבי מאיר, היינו דמשכחת לה זהו שמצאנו שכהן גדול היה מקדש עשרה קידושין בחמש הטבילות. לב-א

ששלוש פעמים לבש כהן הגדול בגדי זהב ופעמיים בגדי לבן [לסירוגין] כמבואר לקמן, ובסך הכל חמש פעמים לבש בגדי קודש. ועל כל לבישה ולבישה היה טובל טבילה אחת לפנייה, ומקדש שני קידושין, הרי עשרה קידושין בסך הכל.

מצריכים שני קידושים. רש"י ריטב"א.

1. ואילו לרבי מאיר לא היה מקדש באותה שעה, שהרי לרבי מאיר אין הקידוש בא אלא על לבישת בגדי קודש. ולדברי רבי מאיר היה מקדש על כל טבילה שני קידושים. ובכלל זה הטבילה הראשונה, והרי בסך הכל עשרה קידושים].

2. להלן הגמרא מפרשת את סדר עבודת היום

והחלפת הבגדים. ולהבנת הגמרא כאן יש להקדים, שבפרשת סדר עבודת יום הכיפורים (ויקרא טז כג) הוזכרו תחילה כל העבודות המוגדרות "עבודות פנים" [ואף על פי שמקצת העבודות היו בחוץ. נראה ליישב שבכל קרבן מהם היתה לפחות עבודה אחת בקדש הקדשים. ושעיר "לעזאזל" נחשב כקרבן אחד יחד עם שעיר של "השם" ובשעיר של השם היה מזה דמו בקדש הקדשים].